

Bemærkninger til forslaget

Der er ingen tvivl om, at de grønne afgifter generelt har en positiv miljøvirkning. Det er der masser af store og små eksempler på:

- Energiafgifterne tilbage fra 70'erne var med til at sikre en forholdsvis høj isoleringsstandard i danske bygninger (selv om den ikke er høj nok).
- I EU er der langt højere benzinafgifter end i USA, hvilket betyder, at europæerne køber mere benzinøkonomiske biler.
- Vandafgifterne, der blev forhøjet med skattereformen i 1993 har ført til en markant reduktion af vandforbruget i Danmark.
- Afgiften på plasticposer til at bære varer hjem i medførte et væsentlig fald i plasticforbruget til bæreposer.
- Afgiften på svovl var med til at nedbringe det danske udslip af svovldioxid med over 80 pct.
- Afgiften på bly i benzin – som fremkom ved, at blyfri benzin var nogle øre billigere – blev en stor succes, idet blyholdig benzin er udgået i Danmark.

De grønne afgifter kritiseres typisk af tre andre grunde.

Den ene er, at de vender den tunge ende nedad. Det er rigtigt for nogle af de grønne afgifter, men det er ikke en naturlov for alle grønne afgifter. F.eks. vender bilafgifterne den tunge ende opad. Den bedste metode til at imødegå eventuelle negative fordelingsvirkninger af en bestemt grøn afgift er at give lettelser i indkomstskatten, der sikrer fuld kompensation. Eventuelt kan dette kombineres med at hæve børnechecken. En anden metode, der har været fremme i debatten, er en form for basisfradrag svarende til et minimumsforbrug. At undlade at indføre grønne afgifter af hensyn til fordelingsvirkningen er således en dårlig undskyldning.

Den anden kritik mod grønne afgifter er, at de kan være fiskale, dvs. at de bare har til formål at få penge i statskassen. Nu er der ikke noget galt i, at der kommer penge i statskassen. Der er brug for mange penge til at opretholde og forbedre velfærd og miljø. Og de penge, der kræves ind i grønne afgifter, betyder, at indkomstskatten kan holdes tilsvarende lavere.

Det reelle problem er, at statskassen i visse tilfælde opretholder en afgift, fordi man ikke ønsker at tabe et provenu. Et oplagt eksempel er afgiften på biobrændsler i varmekæder, som, så vidt forslagsstillerne kan se, udelukkende har til formål at sikre staten en indtægt fra afbrænding af naturgas. Det er urimeligt, og en justering af afgiftssystemet vil kunne løse dette problem – også på en måde, så staten ikke taber penge. Men skattestoppet har gjort systemet stift, og derfor har regeringen gjort netop det, den har anklaget sin forgænger for: sat det fiskale over det grønne.

Den tredje kritik mod grønne afgifter er, at de ikke korrekt afspejler miljøomkostningerne. Det er en illusion at tro, at man kan opgøre alle miljøomkostninger fuldt ud objektivt – tværtimod er der ofte rygende uenighed om den rigtige pris eller afgift. Men det er en fordel, hvis den miljøomkostning, man ender på – ud fra eksisterende viden og en politisk beslutning – afspejles ens i alle grønne afgifter, f.eks. at alle energiafgifter har et CO₂-element, der afspejler prisen på udslip af CO₂, tillagt andre miljøomkostninger, f.eks. for SO₂, NO_x etc. Det er langt fra altid helt enkelt at gøre, blandt andet fordi nogle af miljøomkostningerne afhænger af hvor udslippet sker (tætbeholdt by eller langt ude på landet), men forsøget bør gøres.

Det er vigtigt at undgå den fejl at sætte alt, hvad der (endnu) ikke kan kvantificeres, til 0 kr. Det er der i praksis en tendens til, hvorved de optimale grønne afgifter typisk undervurderes. Det er bedre at bruge det bedst mulige gæt.

Forslagsstillerne mener, at en omlægning af de grønne afgifter kan give bedre miljøvirkninger. Grundlæggende bør den samme miljøbelastning eller gene afgiftsbelægges ens, uanset om den stammer fra en bolig, en butik, en industrivirksomhed, et landbrug eller en bil eller et andet transportmiddel. Det vil give den største miljøgevinst eller reduktion af gener for et givet afgiftsprovenu. Derfor bør undtagelser som f.eks. fritagelsen af flybrændstof for afgifter undgås. Man kunne argumentere for, at flypassagerafgiften fungerede som en om end dårlig erstatning for en